

PITKÄLLÄ MATKALLA ALITAJUNNASSA

Kuvanveistäjä Jukka Lehtinen on taiteilijana sinut itsensä kanssa. Olemuksesta aistii, että taiteilija on antanut elämänsä tiedostamattoman kannateltavaksi ilman pelkoa tai perinteistä taiteilijan ahdistusta. Hänen käyttämänsä sanat ovat pyöreitä ja pehmeitä, niistä puuttuu terävät kulmat. Kaikesta näkee ja kuulee, että hänen elämänsä on prosessi, joka kypsyy alitajunnan ohjaamana. Taiteilijan matka on pitkä, mutta mikäs on kulkiessa, kun mukana on matriarkaalista voimaa ja patriarkaalista turvaa.

Lehtisen hakeutuminen taiteilijaksi oli tiedostamaton valinta. Kuvien tekemistä hän harrasti jo varhaisessa nuoruudessa. Ympäristön painostuksesta huolimatta käsillä tekeminen ja sitä kautta itsensä ilmaiseminen painoi vaakakupissa niin paljon, että hän pyrki ensimmäisen kerran Lahden taideinstituuttiin jo ollessaan lukion toisella luokalla ja aloitti opinnot heti lukion jälkeen. Muista taideinstituutin opiskelijoista Jukka Lehtinen poikkesi siinä, että opintoja aloittaessaan hänellä ei ollut takanaan minkäänlaista taidealan koulutusta. Alun järkeilyn jälkeen illuusio idean yhtäkkisestä tietoisesta keksimisestä puhkesi nopeasti, ja hän ymmärsi, että taiteen tekeminen on tiedostamaton prosessi.

– Valintaani taideopinnojen pariin ohjasi ulkoisesta painostuksesta huolimatta se, että kirjojen parissa puuhastelu ei tyydyttänyt minua. Kaipasin jotakin muuta. Mitä se oli, sitä en vielä tuossa vaiheessa ymmärtänyt, koska mielikuvani taiteilijan ammatista oli varsin hatara.

Opintojen aikana Lehtinen ryhtyi työstämään monien muiden aloittelevien taiteilijoiden tapaan lapsuuttaan. Lapsuuden työstämistä hän pitää taiteilijoille hyvin yleisenä vaiheena, joka liittyy aikuistumiseen ja taiteilijana kypsymiseen. Perhetaustan läpikäymisen jälkeen töistä varisi henkilökohtaisuus ja ne siirtyivät entistä yleisemmälle tasolle, tietynlaisiksi arkkityypeiksi. Samalla työskentely muuttui suorituksesta prosessiksi. Lehtisen opiskeluaikana kuvanveiston opetus Lahden taideinstituutissa perustui klassiseen muovailuun ja kipsivaluun. Lehtinen kuitenkin käytti alusta lähtien taiteensa tekemiseen monia eri tekniikoita. Niinpä hänen lopputyönsäkin sisälsi maalausta ja grafiikkaa, jossa käytettiin hyväksi myös tilaa ja videota.

ENNAKKOLUULOTTOMASTI UUTTA KOHDEN

Valmistumisensa jälkeen Lehtinen maalasi ensimmäisen vuoden, minkä jälkeen päällimmäiseksi nousi grafiikka. Sittemmin grafiikka on jäänyt taka-alalle, mutta Lehtinen käyttää töissään edelleen silkkipainotekniikkaa, jota hän myös opettaa Taideteollisessa korkeakoulussa. Taidegraafikoiden galleriassa Helsingissä vuonna 1990 mukana oli vielä grafiikkaa mutta ensimmäisen kerran myös kolmiulotteisia töitä. Taideinstituutista valmistumisensa jälkeen Lehtinen työsti paljon myös puuta ja käytti töissään voimakkaita, iloisia värejä. Vähitellen väri jäi pois tai jos sitä oli mukana, se oli käytetyn materiaalin luonnollinen väri. Ennen pitkää puun veistäminen alkoi maistua sananmukaisesti puulta, koska ilmaisuuden kannalta epäolennaiset yksityiskohdat ja tekemisen tekninen oikeaoppisuus nousivat liian tärkeiksi.

1990-luvun lopulla Lehtisen töihin tuli uusia keinotekoisia muovimateriaaleja ja veistoksia, jotka sisältävät liikettä. Uusien materiaalien myötä töihin tuli lisää pontta, ilmaisu ja sisältö uudistui-

vat. Nytemmin uusien materiaalien ja työtapojen kokeileminen onkin tärkeä osa Lehtisen työskentelyä. Vielä 1980-luvulla taiteilijat jaoteltiin eri tekniikoiden mukaan kuvanveistäjiksi, graafikoiksi ja maalareiksi. Aisan yli hyppimistä tapahtui varsin vähän. 1990-luvulta lähtien kenttä on moninaistunut ja eri tekniikoita yhdistellään nykyään varsin vapaasti. Lisäksi valokuva on tullut mukaan sekoittamaan kuvataiteen pakkaa. Uutena piirteenä kuvien tekemiseen on tullut Lehtisen mukaan tietynlainen leikkimielisyys.

– Nykyään teosten sisältö voi olla myös leikkimielinen ja humoristinen, mikä ei kuitenkaan merkitse sitä, että ne olisivat pinnallisia tai ohuita.

Moninaisuudesta huolimatta Lehtinen määrittelee itsensä kuvanveistäjäksi, joka käyttää mielellään hyväkseen myös installaatiota ja tilaa. Hän työskentelee pitkälti assosiaatioiden pohjalta. Työtä tehdessään hän ei pyri selittämään töitä liiaksi itselleen. Taiteilijan mielessä on ikään kuin jonkinlainen ideoiden eloonjäämiskamppailu, jossa vahvimmat säilyvät muistissa ja tulevat ehkä toteutetuiksi. Useasti idea on alussa tekninen oivallus tai jokin muoto, joka voimistuu alitajunnassa vähitellen keräten lihaa ja verta ympärilleen.

– Alitajunnalla on mahdollisuus työskennellä rauhassa, kun tietoinen minä puuhailee teknisten ongelmien parissa. Varmuus työn onnistumisesta on tunne, tietynlainen kutina siitä, että tässä on jotain. Työn merkitys paljastuu myöhemmin jopa minulle itsellenikin. Työt voivat avautua vasta vuosien kuluttua niiden valmistumisesta omalla oivalluksella tai muiden ihmisten kokeman kautta.

Taidetta tehdessään Lehtinen tekee varsin vähän luonnoksia. Asiat kypsyvät taiteilijan mielessä pitkiä aikoja, kunnes selkiytyvät toteutettavaksi. Itse toteutusprosessi on suhteellisen nopea. Aika ajoin Lehtinen pysähtyy katsomaan töitään taaksepäin pidemmällä aikajänteellä. Tällöin hän huomaa itsekään töissään toistuvat teemat ja muodot.

– Taiteilija kertoo töissään itsestään usein enemmän kuin itsekään ymmärtää kertovansa.

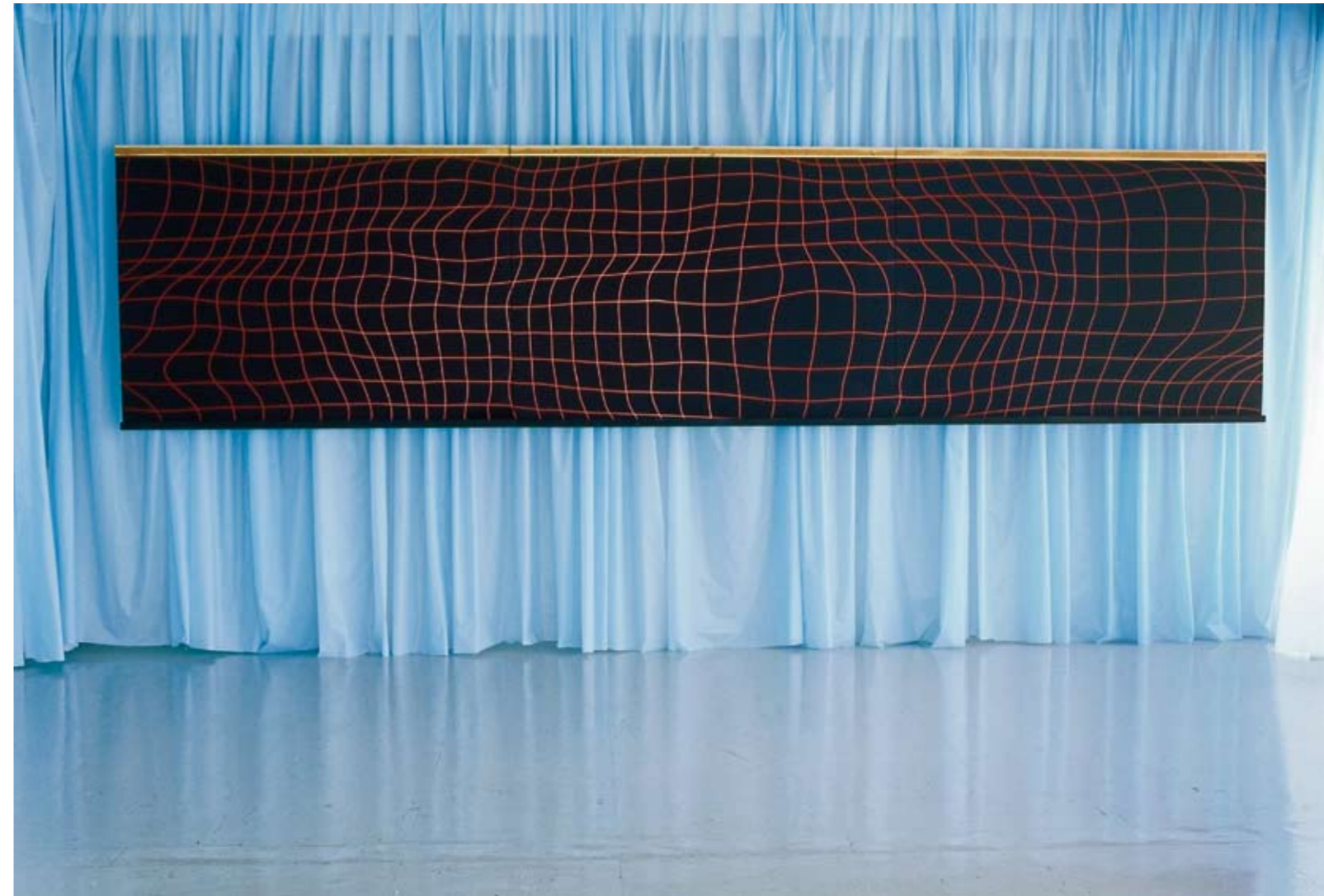
Teksti: Olli Tiuraniemi

JUKKA LEHTINEN

- ▶ Kuvanveistäjä
- ▶ Asuu ja työskentelee Orimattilassa
- ▶ Syntynyt Kuusankoskella 1962
- ▶ Debytoi taiteilijana Kuusankosken kotiseututalolla 1985
- ▶ Valmistunut kuvataiteilijaksi Lahden taideinstituutista 1986.

Jukka Lehtinen työskentelee pitkälti assosiaatioiden pohjalta, eikä pää aina tiedä, mitä kädet tekevät. Teoksen idea voi olla alussa tekninen oivallus tai jokin muoto, joka voimistuu alitajunnassa vähitellen. Jukka Lehtinen, 2001. Lapin Kansan kuva-arkisto. Kuvaaja Heikki Rissanen.

Jukka Lehtinen, yksityiskohtia installaatiosta
Niin pitkä on matka, 2001. Kuvaaja Jukka Lehtinen.

Jukka Lehtinen, yksityiskohtia installaatiosta
Niin pitkä on matka, 2001. Edessä: Tätini on Terttu,
2000, polyuretaanieinttegraali. Takana: Pelastus-
rengas, 1999, tyhjiömuovattu ABS-muovi. Kuvaaja
Juhani Tuominen.